

„OROSZLÁN A KÖNYVTÁRBAN”

Könyvtárhasználati foglalkozások óvodások számára

OPKM, 2019. február

Bakó Katalin (OPKM)

2019. április 19.

„OROSZLÁN A KÖNYVTÁRBAN”

Könyvtárhasználati foglalkozások óvodások számára

Óvodások és óvodapedagógusok a szakkönyvtárban

Egy foglalkozás-sorozat előtörténete

A 8. kerületi Katica Tagóvoda vezetője megkeresett minket, hogy tartsunk csoportos könyvtárismereti és múzeumpedagógiai foglalkozást az óvoda összes csoportjának.

2 könyvtári foglalkozástípust tartottunk 6-6 alkalommal az óvoda összes csoportjának, múzeumpedagógus kollégánk pedig 1-1 foglalkozást.

A foglalkozások témája:

1. foglalkozás: „**Oroszlán a könyvtárban**” Könyvtárismertető foglalkozás

Kidolgozta: **Bakó Katalin** könyvtáros (OPKM) **Dömsödy Andrea** ötlete alapján

2. foglalkozás: Könyvtárhasználati foglalkozás a **víz** témakörében

Kidolgozta: **Domokos Dóra** könyvtáros (OPKM)

3. foglalkozás: **Múzeumba jöttünk.** (A muzeológusok, restaurátorok munkája, hogyan viselkedjünk a múzeumban?)

Kidolgozta: **Arany Katalin** múzeumpedagógus (OPKM)

A további terv és végső cél: május elején jön újra egy csoport, velük már óvodapedagógus hallgatók is jönnek, akik beiratkoznak, szakkönyvtári használóképzésen és múzeumlátogatáson vesznek részt.

Erre előreláthatólag május közepén kerül sor.

1. foglalkozás: Oroszlán a könyvtárban

A foglalkozás helyszíne: OPKM – Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum terei

Kerettéma, projekttema: Óvodások és óvodapedagógusok a szakkönyvtárban

A foglalkozás témája:

- első látogatás a könyvtárban,
- a könyvtár tereinek és fogalmának megismerése,
- találkozás a könyvvel, örömteli böngészés
- könyvtárhasználati alapismeretek

- * viselkedés a könyvtárban
- * könyvek a könyvtárban
- * a könyv részei, témája
- * könyvtári rend, rendszerezés

Célcsoport: 3-6 éves óvodások, vegyes csoport (általában 20 gyerek)

Tervezett időtartam: 45 - 50 perc nagymozgásos játékokkal és csoportmunkával

A foglalkozás terei: A könyvtár földszinti, ruhatári része
A könyvtár szintjéhez vezető lépcső (szerepe van a foglalkozásban)
Az első emeleti katalógusszekrények tere
Olvasóterem

A foglalkozást tartja: **Bakó Katalin** („játékvezető”)

Domokos Dóra, Dömsödy Andrea (segítők, koordinálók)

A foglalkozás menete

1. rész: Ráhangolódás, oroszlánkeresés, a könyvtár „kapujában”

(kb. 10 perc)

- 1.1 „Ezzel látok. Ezzel is.” – Köszönés és ráhangolódás, kerettörténet
- 1.2 „Jaj, ki ordít?” – Oroszlánkeresés a katalógustérben
- 1.3 „Hát ez mi?” – Levél Oroszlántól
- 1.4 „A kulcsok és a kincsek őrei” – Beszélgetés a könyvtárról, könyvtárosokról, előzetes tudás felmérése

2. rész: Könyvtár, olvasóterem, megérkezés, segítség az oroszlánnak

(kb. 25 perc)

- 2.1 „Hol van Oroszlán?” - Játékos könyvtárbejárás, a könyvtári viselkedés
- 2.2 „Oroszlános? Nem oroszlános?” – A könyvtári könyvek, a könyv részei
- 2.3 „Kicsi és nagy? Széles és vastag?” – A könyvek tárolása, a könyvtámasz fogalma

3. rész: Oroszlán a könyvtárban (meseolvasás, ajándékosztás, elköszönés)

(kb. 10 perc)

- 3.1 Meseolvasás
- 3.2 Kiléptetés
- 3.3 Ajándékosztás, búcsúzás, oroszlánsimogatás

(Összesen kb. 45 perc)

1. rész: Ráhangolódás, oroszlánkeresés, a könyvtár „kapujában” (10 perc)

1.1 „Ezzel látok. Ezzel is.” – Köszönés és ráhangolódás, kerettörténet

- A könyvtár előterében várjuk a gyerekeket, a kabátot, táskát letesszük a ruhatárban.
- Közben:
  - aki kész van, megnézheti az előtér kiállítási tárlóiban az aktuális kiállítást
  - aki kész van, megnézheti az előtér akváriumát
- Amint mindenki elkészül, összegyűlünk félkörbe.
- Köszönés, bemutatkozás
- Kerettörténet:

Instrukció:

„Ma reggel azt hallottuk, hogy a könyvtárosokon kívül más is bejött a könyvtárba.
- Kiderült, hogy egy oroszlán szökött be, de nem tudjuk hova.
- Egy dolgot azonban tudunk: ez az oroszlán kedves, félős, segítségre szorul, s megijed a zajtól, zsvajtól, és szereti, ha szeretik.
- Segítetek megkeresni?”

(Válasz: Igeecen!)

„De ahhoz, hogy megtaláljuk, szükségünk van egy-két dologra. Mire?
Mi kell ahhoz, hogy meglássunk és meghalljunk egy oroszlánt?” (beszélgetés)

(Válasz: hallás, látás, szaglás, bátorság...)

Mondóka:	Ezzel látok, ezzel is,	szem
	ezzel hallok, ezzel is,	fül
	ezzel érzek illatot,	orr
	ezzel mindent bekapok,	
	mindent el is mondhatok,	száj
	ezzel fogok,	kéz
	ezzel járok,	láb
	boldoggá csak ezzel válok.	szív ¹

Instrukció:

„Na, most már látunk, hallunk, érzünk illatot... De még egy fontos dolgot tudnotok kell: az oroszlán nyomot is hagyott maga után, de vigyázzatok, csendben próbáljatok meg nyomot követni, mert megijedhet. Itt, felfelé, a lépcsőn jöjjetek, vigyázzatok egymásra és kövessétek a nyomokat!”

Cél:

- motiválás, figyelemfelkeltés,
- érzékszervek bekapcsolása testtudatot fejlesztő mondókával
- „beléptetés”

Módszertan: - frontális közlés, csoportos részvétel

---

¹ BAJZÁTH Mária (2014) 94. p.

1.2 „Jaj, ki ordít?” – Oroszlánkeresés a katalógustérben

A lépcsőkön a foglalkozás előtt elhelyeztünk valós méretű oroszlánlábnyomokat.

Az első emeleti katalógustérben a nyomok megszakadnak, a gyerekeket a katalógusszekrények elé vezettük. Oda, ahová eldugtuk az oroszlánt.

A keresést segíti a katalógustérben optimális hangerővel lejátszott oroszlánüvöltés.

Instrukció az emeletre érve:

„Csöndben füleljünk! Hol lehet? Keressük meg!” Merről hallod a hangot?

Oroszlánhangok jönnek (felvételtől) az egyik katalógusszekrényből. A fölötte lévő katalógusfiókban van az egyik oroszlán: Tibi.

1.3 „Hát ez mi?” – Levél Oroszlántól

Az oroszlán kesztyűbáb, van a „pocakjában egy előre elhelyezett levél, ezt a másik, kiszabadítandó oroszlán írta Tibi oroszlánnak – és gyerekeknek:

Felolvassuk nekik:

Kedves Tibi Oroszlán!

Itt ülök a könyvtári olvasóteremben és várlak.

Azért jöttem a könyvtárba, hogy sok-sok oroszlános könyvet nézgegessék, olvassanak. Mert hogy itt annyi jó könyv van, hogy nem is hinnéd!

Visszont van egy kis baj. Bezárt a könyvtár, zárva van az ajtó és most nem tudok kimenni...

Segíts kiszabadulni!

És van még egy kis gondom: nem igazodok ki a sok könyv között, ezek bizony itt összekeveredtek.

Segíts nekem kiválogatni a rólunk, oroszlánokról szóló könyveket!

De nem kell megijedned, mert nem kell mindezt egyedül végig csinálni, lesz segítségem is...

Úgy tudom, hogy sok gyerek jön ma a Katica óvodából, kérd meg őket, hogy segítsenek neked.

Jótett helyébe jót várj! Ha megtaláltok és segítetek rendet tenni, adok nektek ajándékot: mesét.

Kérjétek a könyvtárosok segítségét, nagyon rendeselek, én csak tudom!

Köszönettel: OROSZLÁN.

„Mit kereshet egy oroszlán egy könyvtárban? Mit lehet egy könyvtárban csinálni?”

Olvasni, információt keresni, ha nem tudunk valamit, számítógépen dolgozni, mesét hallgatni
Programokon részt venni...

Könyveket keresni pl. oroszlánokról.

„A mi könyvtárunkban óvónőknek, óvóbácsiknak, tanároknak szóló könyvek vannak. Vajon miről keres könyvet egy óvónéni?”

Pl. óvodásokról vagy hogyan lehet jó óvónéni az óvónéni.

1.4 **„A kulcsok és a kincsek őrei”**

Beszélgetés a könyvtárról, könyvtárosokról, előzetes tudás felmérése

Instrukció:

No, de akkor keressük meg Oroszlánt, jó?
Keressük meg a könyvtári ajtót és az olvasótermet!

[megtalálják, de zárva van]

Húha, zárva van, nyissuk ki! Ki tudja kinyitni a könyvtárat?

[a könyvtárban könyvtárosok dolgoznak, foglalkozásunk tisztázása]

Kinyitjuk az ajtót és bemegyünk a könyvtárba.

- Cél:**
- látás és hallás fejlesztése (észreveszi a nyomot, hallja a hangot)
  - irányok gyakorlása
  - egymásra figyelés
  - logikus gondolkodás fejlesztése
  - szóbeli kifejezőkészség, szókincsfejlesztés
  - verbális kompetenciák fejlesztése
  - előzetes tudás felmérése: könyvtár, kölcsönzés, könyvtáros

Módszer: - irányított csoportmunka

- Kellékek:**
- valós méretű lábnyomok (vetítőfóliára nyomtatva)
  - hangot lejátszó eszköz - előtte kikészítve
  - oroszlán kesztyűbáb az üres katalógusfiókban
  - előre megírt és kinyomtatott levél a kesztyűbáb pocakjában
  - a könyvtár kulcsa

2. rész: Könyvtár, olvasóterem, megérkezés, segítség az oroszlánnak

(20perc)

2.1 „Hol van Oroszlán?” - Játékos könyvtárbejárás, a könyvtári viselkedés

Kinyitjuk az ajtót és bejárjuk a teret, de még nem az olvasótermet, az olvasóterem ajtaja csukva.

A bejárt terek: információs pult, kölcsönzőpult, számítógépes terminálok.

Instrukció:

Eddig nem találtuk meg Oroszlánt. Nézzük csak meg a levelet, mit ír! Azt írja, hogy az olvasóteremben van. Keressük hát meg az olvasótermet!

Közösen rájövünk, hogy hol az OLVASÓTEREM, megbeszéljük, mire való.

Emlékszel mit mondtunk az oroszlánról? Hogy félénk. Akkor járj csendben, hogy ne ijedjen meg!

- Cél:**
- látás és hallás fejlesztése (észreveszi a nyomot, hallja a hangot)
  - irányok gyakorlása
  - egymásra figyelés
  - logikus gondolkodás fejlesztése
  - ismeretek rendszerezése, kritikus gondolkodás
(pl. a levél információinak átgondolása)
  - szóbeli kifejezőképesség, szókincsfejlesztés
  - verbális kompetenciák fejlesztése
- Módszer:** - irányított csoportmunka

2.2 „Oroszlános? Nem oroszlános?” – A könyvtári könyvek, a könyv részei

Bejutunk a könyvtár olvasótermébe, ahol egy nagy asztal várja a gyerekeket.

Az asztalon könyvek, illetve ott van a könyveknél Oroszlán is.

Az asztal körül székek vannak, a beszélgetések alatt ott csücsülnek a gyerekek, egyébként a feladatokat és a csoportmunkát szabadon mozogva oldják meg.

Amint megérkeznek, megdélgetik Oroszlánt, körbejárják a teret, megnézik a könyveket, megérkeznek, együtt örülnek.

Instrukció:

Jaj, de jó, hogy megtaláltuk Oroszlánt, most arra kérek Benneteket, hozzátok ide egy kicsit ide őket hozzám. Köszönöm!

Gratulálok Nektek! Ma már eddig **öt küldetést** teljesítettek! Fantasztikus csapat vagytok!

Megtaláltátok Tibit, Oroszlán levelét, bejutottatok a könyvtárba, megtaláltátok az olvasótermet, s megmentettétek Oroszlánt [együtt megszámloljuk a megoldott feladatokat].

De van még két feladatotok, ha azt megoldjátok, hétpróbás könyvtárbarátok lesztek!

Megoldjuk azt is?

Igeen!

Na, figyeljétek: Oroszlán ezt írta a levelében:

*„nem igazodok ki a sok könyv között, ezek bizony itt összekeveredtek.
Segíts nekem kiválogatni a rólunk, oroszlanokról szóló könyveket!”*

Szerintetek mit kellene tenni? Mit szeretne Oroszlán?

[Rávezetjük őket, hogy oroszlanos és nem oroszlanos könyveket kell szétválogatni az asztalon levő könyvek közül]

„Figyelj! Ezt a feladatot két nagy csapatban fogjátok megoldani. Segítünk, s az óvónénik is segítsenek!”

[csoportkiosztás létszámfelezéssel]

„Az egyik csapat az oroszlanos, a másik csapat a nem oroszlanos könyveket válogatja szét.
Az egyik csapat a nagy asztal ablak felé eső részére, a másik csapat a könyvespolc felé eső részére tegye a könyveket egy nagy kupacba.”

Külön teszik, gyorsan megoldják.

Nagyon ügyesen voltatok! Kiálltatok a 6. próbát!

Most egy kicsit üljétek le és nézzük meg, hogy mit válogattatok ki.

Leülnek és megnézzük, hogy ki milyen könyvet válogatott.

Beszélgetés: a könyv részéről, tartalmáról, mi alapján választottak könyvet.

Van egy kakukktojás könyv is: Macskák. Ez látszólag nem szól az oroszlanokról (macska van a borítón), de van benne egy fejezet a nagymacskákról és az oroszlanokról.

Ennek kapcsán megbeszéljük a tartalomjegyzék fogalmát (főleg, akik iskolába mennek, azoknak fontos ez), s megnézzük, hogy bizony nemcsak a borító alapján jutunk jó információhoz.

2.3 „Kicsi és nagy? Széles és vastag?” – A könyvek tárolása, a könyvtámasz fogalma

Instrukció:

Nagyon büszke vagyok rátok, okos és jó válaszokat kaptam, köszönöm a munkát.

Most nézzetek szét az asztalon, szerintetek ez így rendben van?

[Rávezetjük őket, hogy a könyveket nem így tároljuk, hanem felállítva, egymás mellé, valamilyen rendszer szerint.]

[Bevezetjük a könyvtámasz fogalmát, ennek segítségével fognak dolgozni]

Arra kérek Benneteket, hogy a nem oroszlanos és az oroszlanos könyveket tegyétek egymás mellé nagyság szerint. Segítünk nektek.

[Előtte megmutatjuk, milyen a kicsi, a nagy, a keskeny és a széles.]

Rendet raknak, leellenőrizzük a munkát [ez különösen közkedvelt a Montessori-csoportokban].

Beszélgetés:

- kicsi és nagy könyv
- keskeny és széles könyvek
- olyan könyv, amire vigyázni kell (kinyitható térhatású mesekönyv bemutatása)
- hasonló könyv (Romhányi József: Bömbi)
- egyforma könyv (két azonos példány az Oroszlán a könyvtárban c. könyvből)

Miután ezt megbeszéltük, jöhet a jutalom, a mese!

- Cél:**
- látás és figyelem fejlesztése (észreveszi a megfelelő könyvet)
  - irányok gyakorlása
  - egymásra és a felnőttre való figyelés
  - logikus gondolkodás fejlesztése
  - ismeretek rendszerezése, kritikus gondolkodás
(pl. mi alapján csoportosítja a könyveket)
  - szóbeli kifejezőképesség, szókincsfejlesztés
  - verbális kompetenciák fejlesztése

- Módszer:**
- frontális közlés
  - beszélgetés
  - irányított csoportmunka

- Kellékek:**
- Oroszlán
  - 4, illetve 5 biztosan felhasznált könyv
    - 2 pld. - Oroszlán a könyvtárban
    - 1 pld. - Bömbi, Az oroszlan és az egér, Macskák
  - szépirodalmi és ismeretterjesztő művek különböző méretben
  - tárgyszavak: oroszlan, nagymacska, szavanna élővilága, állatkert
  - 2 - 2 könyvtámasz

4. rész: Oroszlán a könyvtárban (meseolvasás, ajándékosztás, elköszönés)

(kb. 10 perc)

4.1 Meseolvasás

Instrukció:

„Kiálltatók a hét próbát, segítettek Oroszlánnak! Gratulálok!
Oroszlán nem tud felolvasni, mert nem halljuk a hangját. Én fogom helyette felolvasni Nektek!
Hallgassátok a mesét.”

Felolvasás az Oroszlán a könyvtárban c. mesekönyvből, de nem végig.

A mesét nem olvassuk el végig.

Elmondjuk, hogy ajándékba kapják, hogy a végét az óvodában olvashatják el.

Beleteszünk egy könyvjelzőt.

A könyvjelző fogalmának bevezetése, tisztázása.]

Arra való, hogy tudjuk, hol hagytuk abban, honnan folytassuk.

4.2 „Kiléptetés”

Búcsúzásként mondjuk el együtt a megtanult mondókát: „Ezzel látok, ezzel is.”

4.3 Ajándékozás, búcsúzás, oroszlánsimogatás

Instrukció:

Nagyon köszönjük, hogy segítettek kimenteni a két oroszlánunkat, s szeretnénk, ha a szüleiteket elvinnétek a legközelebbi közkönyvtárba, s olvsnátok a most kapott mesekönyvet az óvodában!

Búcsúzásként mindenki megsimogathatja Tibit és Oroszlánt. Vizontlátásra!

Cél: - figyelemfejlesztés (észreveszi a megfelelő könyvet)

- mesehallgatási szocializáció

- örömszerzés, szókincsfejlesztés

- verbális kompetenciák fejlesztése

- testtudat kialakulása (mondóka)

Módszer: - frontális közlés

- beszélgetés

- közös munka (közös mondókázás)

Kellékek: - Az Oroszlán a könyvtárban c. könyv

- elegendő számú könyvjelző

- az oroszlánok

IRODALOMJEGYZÉK:

1. **BAJZÁTH Mária (vál.):** Járom az új váramat. Népmesék a világ minden tájáról 4-6 éveseknek. Budapest, Kolibri, 2014. 94. p.
2. **KNUDSEN, Michelle:** Oroszlán a könyvtárban. Budapest, Pongrác, 2009
OPKM-link: <http://opac.opkm.hu/pages/modules/opac/opac.php?fn=sfr&mf=320828>

FELHASZNÁLT KÖNYVEK:

1. **JENKOVSKY Iván:** Az oroszlán és a kiséger. Kisújszállás, Szalay Kvk., 2007
OPKM-link: <http://opac.opkm.hu/pages/modules/opac/opac.php?fn=sfr&mf=268486>
2. **MACSKÁK.** Fajtatörténet, gondozás, ápolás. Képes ismeretterjesztés gyerekeknek. Debrecen, Cahs Kvk., 2018
OPKM-link: <http://opac.opkm.hu/pages/modules/opac/opac.php?fn=sfr&mf=468214>
3. **ROMHÁNYI József, TANKÓ Béla:** Bömbi. Szeged, Könyvmolyképző, 2006
OPKM-link: <http://opac.opkm.hu/pages/modules/opac/opac.php?fn=sfr&mf=263431>
4. **ROMHÁNYI József, TANKÓ Béla:** Bömbi. Budapest, Aranyhal, 1999
OPKM-link: <http://opac.opkm.hu/pages/modules/opac/opac.php?fn=sfr&mf=155248>

Oroszlán a könyvtárban – Játékos könyvtárhasználati óra óvodásoknak
Bakó Katalin (OPKM)

OROSZLÁN A
KÖNYVTÁRBAN

